

1 skyrius

Venecija

1919 m. spalio

Traukinys dundėdamas pylimu įsuko į ilgą kelio atkarpą, jungiančią žemyninę Italiją su Venecija. Pro stambiais lietaus lašais čiažomą vagono langą žvelgiau į pilkus neramius lagūnos vandenis. Dangus buvo nusidažęs tokia pat spalva, tvyrojo rūkas, o ties horizonto linija vaizdas liejosi į bendrą visa apimančią pilkumą. Žemai stūksančių salų siluetai išniro iš tamsios plūduriuojančių jūrų padarų kupros. Retkarčiais už stiklo tarsi krintanti žvaigždė sublyksėdavo iš variklio išsprūdusi žiežirba.

Praėjo jau septyniolika metų, kai paskutinį kartą mačiau Veneciją. Grįžti nenorėjau ir niekada neplanavau, tačiau ignoruoti tetos Lavinijos atsiųstos telegramos negalėjau.

Atvažiuok į Veneciją. Prašau, Febe, neapvilsk manęs.

Nepaisydama to, kas įvyko, ir daugybės kandžių žodžių, galiausiai pasibaigusių ilgai užsitęsusių mudviejų susvetimėjimu, tetai Lavinijai už daug ką buvau dėkinga. Ir galbūt atėjo metas pasakyti jai,

kad gailiuosi. Todėl ir sėdėjau linguojančiame dundančiame vagone, nešančiame mane tiesiai į sukuriuojantį rūką.

Kai Šv. Liucijos stotyje išlipau iš traukinio, jau temo, bet nebelijo. Neketinau užsibūti Venecijoje nė dienos ilgiau, nei reikės, tad vežiausi tik mažą lagaminėlį. Šiaip jau retai kada išsiruošdavau į kelionę be fotografijos įrangos, tačiau temptis ją į tokią trumpą išvyką atrodė neprotinga.

Mostelėjusi ranka atsisakiau nešikų paslaugų ir nuvijau berniūkščius, jau beveik velkančius mano bagažą stoties laiptais žemyn į krantinę, skalaujamą Didžiojo kanalo bangų. Nusipirkau bilietą ir prisijungiau prie grupelės moterų ir kunigo, laukiančių vandens autobuso. Tvyrojo įkyri pūvančios žuvies smarvė, tačiau mano mintis nuo jos atitraukė didingas žalias *San Simeone Piccolo* bažnyčios pastatas kitapus kanalo. Dabar aš išties grįžau į Veneciją.

Ant laiptų stovėjo uniformuotas kareivis randuotu veidu ir neregėmis į dangų nukreiptomis akimis, jis giedojo ariją iš „Bohemos“. Įmečiau saują lirų jam į kepurę. Atrodė žiauru: tie, kurie grūmėsi už tėvynę, praėjus metams po karo pabaigos priversti prašyti išmaldos, kad išgyventų.

Druskingi kiaurai košiančio spalio vėjo gūsiai taršė mano šaliką, o į nosį smelkėsi tas gerai pažįstamas vandens kelio kvapas. Pro šalį plaukė gondolos, baržos ir burlaiviai. Palei Didįjį kanalą rikiavosi didingi rūmai, menantys buvusią prekybos imperiją, jų šiltų tonų spalvas palengva glemžėsi sutemų niūruma. Prisišvartavo vaporetas, ir nedidelis laukiančiųjų būrelis sujudo laipintis. Buvo taip keista vėl girdėti kalbant itališkai, godžiai gaudžiau aplinkinių pokalbių nuotrupas.

Vaporetu nuplaukusi dvi mylias jau visa drebėjau, todėl apsidžiaugiau, kai pagaliau atėjo mano eilė išlipti ant siauručio

šaligatvio greta vandens. Nesitikėjau, kad būsiu pakviesta apsi-
stoti pas tetą, nė nebūčiau to norėjusi, nes tikrai nesijausčiau ten
patogiai, turėdama galvoje mūsų išsiskyrimo aplinkybes.

Praeivių pasiteiravusi, kaip rasti viešbutį „Danieli“, netrukus
jau išvydau vidun kviečiančius žibintus prie pagrindinio įėjimo.
Galutinai sustirusi, įsikūriau kambaryje, sušilau ir persirengiau
vakarienei.

Kitą rytą po pusryčių durininkas sugavo man gondolą, nupluk-
dysiančią į *Palazzo degli Angeli*. Sėdėjau ant sutrūkinėjusios
odos pagalvių mažoje kajutėje, o jaudulį prieš artėjančią susitiki-
mą su teta malšino blyškūs saulės atspindžiai Didžiojo kanalo
vandenyse.

Šiuo dienos metu judėjimas kanale buvo gerokai intensy-
vesnis. Pirmyn atgal nardė baržos, prikrautos vaisių ir daržovių,
daugybė vandens autobusų ir galybė mažesnių laivelių. Gondola
priartėjo prie žemo geležinio *Ponte dell'Accademia* ir po kelių mi-
nučių pasuko į siauresnį kanalą – *Rio della Toletta*.

Mums artėjant prie *palazzo*, supratau, kad kaimyninėse val-
dose dabar įsikūręs viešbutis. Aukštyn link jo vedančius laip-
tus dengė įmantrios markizės, o šalia plūduriavo prie dryžuotų
švartavimosi stulpų pririštos gondolos. Įėjimą puošė terakotiniai
vazonai su lauramedžiais, virš durų kabėjo raudona ir auksinė
iškaba, vaizduojanti juodą plėšrų paukštį. Viešbutis „Falconé“.

Gondola siūbuodama praplaukė pro viešbutį ir štai – *Palazzo
degli Angeli*. Trijų aukštų pastatas, statytas Renesanso laikais, su
balkonu ir baliustradomis pirmame aukšte per visą namo plo-
tį. Ant apatinio balsvo Istrijos akmens fasado ir rievėtų kolonų

apačios laikas nuo laiko pakylantis vanduo buvo palikęs žalsvai juodų dėmių, tačiau viršutiniai aukštai spindėjo ochros geltoniu. Nuo paskutinio karto, kai regėjau *palazzo*, tinkas apibyrėjo, atidengdamas apačioje esantį mūrą.

Laivelis įslydo į švartavimosi vietą greta senojo grafo *sandolo*. Gondoljeras ištiesė man ranką ir padėjo išlipti, labai tuo apsidžiaugiau, bateliui slystelėjus ant glitaus žalėsio. Kaltinės geležies vartai į kanalo pusę buvo vos praverti, tad nutariau neskambinti. Stabtelėjau, bet ne dėl to, kad nežinočiau kelio. Pakėlusi akis akimirką žvelgiau į sparnuotą angelą, išraižytą ant kartinio akmens virš aukštos praėjimo arkos.

– Sveikas, seniai matytas drauge, – sumurmėjau.

Stumtelėjau vartus ir įžengiau į *portego*. Nelygios marmuro grindys buvo suskilinėjusios, o sienos, kurias kadaise puošė angelų ir cherubinių freskos, luposi nuo drėgmės. Arka dengtu taku perėjau į vidinį kiemelį ir užlipau išoriniais laiptais. Viršuje atidariusi sunkias duris įžengiau į koridorių.

Murano stiklo šviestuvai blausiai apšvietė sodriai raudonos spalvos damastu apmuštas sienas, ir susivokiau, kad man išsikrausčius name buvo įvesta elektra.

Kol stovėjau ir spoksojau iškėlusi galvą į aukštas lubas, kur iš už rožinių debesų žvelgė tapyti angelai, atsidarė vienos koridoriaus durys ir jose išdygo kampuota figūra. Mano sesuo Evelina. Įsitempiau, laukdama, kol ji prabils.

– Ką, dėl Dievo meilės, čia veiki? – paklausė. – Reikėjo palaukti, ekonomė tave būtų palydėjusi laiptais. Iš kur sužinojai?

– Ką sužinojau?

Evelina susiraukė.

– Kad teta Lavinija mirė, savaime suprantama.

– Mirė! – Ranka nevalingai užsidengiau burną. – Betgi aš gavau iš jos telegramą, prašančią atvykti ir pasimatyti, vos prieš kelias dienas! Kas atsitiko? Ji sirgo?

– Geriau eime į saloną, – sesuo ėmė rodyti kelią.

Man spengė ausyse. Tetos Lavinijos nebėra! Visuomet tikėjau, kad vieną dieną mudvi pagaliau susitaikysime, o dabar nebetekau tos galimybės. Niršau ant savęs, puikiai suvokdama, kad turėjau perlipti kvailą išdidumą ir aplankyti ją gerokai anksčiau.

Evelina galvos mostu parodė į duris.

– Ateini?

Langai į kanalą buvo aklinai uždengti iš pagarbos mirusiajai. Užgriozdintą kambarį apšvietė vos du šviestuvai, tad didžioji jo dalis skendėjo šešėliuose.

– Kaip teta Lavinija mirė, Evelina? – Drebdama ištiesiau virpančias rankas arčiau ugnies, liepsnojančios marmuriniame ugniakure. – Ar ji sirgo?

– Lyg tau rūpėtų.

– Žinoma!

Evelina trūktelėjo pečiais.

– Paslydo ant laiptų prie vandens ir įkritusi į kanalą nuskendo.

Užsidengiau burną. Vos prieš kelias akimirkas ir pati ten slystelėjau.

– Tetos Lavinijos reikalų patikėtinis sinjoras Benedetis buvo atvykęs jos aplankyti. Ji neišlaikė pusiausvyros, krito ir susiknežino galvą. Įpuolė į vandenį ir nuskendo. Benedetis šoko iš paskos, bet buvo per vėlu.

– Koks drąsus!

– Pasielgė didvyriškai, bet kas iš to, – atrėžė Evelina. – Laidotuvės rytoj. Tau teks susirasti tai progai tinkamą apdarą. – Ji pašnairavo į mano jūros mėlio paltą aksomine apykakle ir pridėrintą skrybėlaitę.

– Tikėjau, kad karui pasibaigus niekada nebeteks vėl rengtis juodai.

– Aš tebedėviu gedulo rūbus gedėdama savo vyro, – atsakė Evelina įbedusi akis į savo juodą sijoną.

Pastebėjau, kad ji perdėm suvargusi ir išbalusi.

– Labai užjaučiu. Taigi mudvi dabar abi našlės. Džonas krito prie Somos.

– Visgi, drįstu spėti, paliko tave gerai aprūpintą, ne taip, kaip maniškis. Matėjus mirė ne didvyrio mirtimi. Jis pasigavo gripą vos pasibaigus karui – taigi man nepriklauso jokia našlės pensija.

Prisimenu, kaip bendravome prieš išsiskirdamos, tad supratau, kad ką beatsakyčiau, tai ją tik dar labiau papiktins.

– Kelintą laidotuvės? – paklausiau.

– Iki pusės vienuolikos rytoj jau pasirūpink prisistatyti. – Ji atsistojo.

Supratusi užuominą išeiti, taip ir padariau.

Kitą rytą viešbučio veidrodyje apžiūrėjau savo atvaizdą. Nauja skrybėlė man netiko, o suknelė ir paltas, kuriuos paskubomis įsigijau mažoje parduotuvėlėje, buvo per trumpi, nes ūgiu lenkiau standartinę italę. Užsukti pas siuvėją pataisyti ar persiūti neturėjau laiko.

Pusę vienuolikos prisistačiau į *palazzo*. Šįkart vartai, vedantys nuo kanalo, buvo užrakinti, tad paskambinau.

Vartų atidaryti atėjo putli vidutinio amžiaus moteris, apsirengusi tvarkingais ekonomės drabužiais.

– Valentina! – šūktelėjau. – Ar čia tikrai tu?

Jos veide nušvito šypsena, akys bemaž pasislėpė už apvalių skruostų.

– Sinjora Vindom. Šimtas metų!

– Nebūčiau net pagalvojusi, kad čia tebedirbi.

– Mano vyras Džakopas – ar prisimenate Džakopą?

– Tai visgi ištekJote už jo!

– Vargšelis. – Valentina nutaisė dievobaimingą išraišką, bet akyse žaidė velniukai. – Buvo nesąžininga versti jį dar ilgiau manęs laukti. Mudu turime ir puikų sūnų. Frankas dirba su savo dėde Mestrėje. – Jos veidas surimtėjo. – Kiti tarnai arba išėjo, arba mirė per karą, likome tik mudu su Džakopu. O dabar nebėra ir grafo su grafiene. – Ji persibraukė akis. – Sinjora Ricio laukia jūsų.

Evelina stovėjo šalia židinio. Neatėjo manęs pasitikti.

Nesidaviau išmušama iš vėžių. Žengiau per parketą blausiame kambaryje, stengdamasi neužkliūti už staliukų *scagliola* stalviršiais ir paausutų kėdžių.

Evelina vilkėjo juodą paltą nuspurusiais rankogaliais, keistai kontrastuojantį su jos elegantiška aksomine plačiakrašte skrybėle, puošta juodomis stručio plunksnomis.

Nustėrau pamačiusi ant sofos sėdinčius du vaikus.

– Čia mano sūnus Karlosas, jam dešimt, ir duktė Rozeta. – Evelinos ranka nusileido mergytei ant peties. – Aštuonerių.

Širdis suspurdėjo. Mano sesers vaikai. Mano kraujo giminaičiai.

– Kokia nuostabi staigmena! – ištariau. – Net sapnuot nesa-
pnavau, kad turi vaikų, Evelina.

– O iš kur galėjai žinoti, jei niekada nesikalbėjome?

Nekreipdama dėmesio į jos priešišką toną, nusišypsojau savo dukterėčiai ir sūnėnui.

– Aš – jūsų teta Febė. Labai malonu susipažinti, – ištiesiau ranką Karlosui.

Jis atsistojo, atrodė piktas.

– Koks tu aukštas! – nusistebėjau.

Rozeta spoksojo į savo pėdas. Jos tamsūs plaukai buvo supinti į kasytes su įrištais juodais kaspinais.

– O tu iš pažiūros esi visa į mamą, ypač kai ji buvo maža, – tariu jai.

Nė vienas iš jų neparodė jokio noro bendrauti.

– O tu ar turi vaikų? – pasidomėjo Evelina.

Papurčiau galvą ir pasistengiau apsimesti, kad nematau pikt-džiugiško pasitenkinimo blyksnio sesers akyse.

– Vandens katafalkas netrukus turėtų atplaukti, – tarė.

Tik tada pamačiau siluetą, sėdintį raižytame fotelyje, kuris kadaise buvo mylimiausia dėdės Emiliano vieta prie lango. Nustėrau, prisiminusi, kaip popietėmis jis nuolat ten įsitaisydavo paskaityti laikraščio. Mane pribloškė tetos Lavinijos prieš karą atsiųsta lakoniška žinutė apie jo mirtį. Ar būčiau atvykusi į laidotuves, jei būtų pakvietę? Nežinau. Bet kuriuo atveju, žinutė mane pasiekė per vėlai.

Vyras atsistojo ir šypsodamasis žengė mano pusėn. Sumirksėjau. Grafas visuomet švariai skusdavosi, o šis žmogus turėjo ūsus.

– Sinjoras Benedetis, – pristatė Evelina. – Mano sesuo – sinjora Vindom.

Jis buvo daugmaž mano metų, dailus itališko vyriško grožio pavyzdys.

– Aš atsimenu sinjorą Benedetį, – tariu, – bet...

– Turbūt prisimenate senąjį sinjorą? – Jis paspaudė man ranką. – Mano tėvas ilgą laiką rūpinosi grafo ir grafiinės reikalais. Prieš dvejus metus išėjo į pensiją.

Sinjoras Benedetis jaunesnysis buvo juodaplaukis. Jo dabar jau nebedirbančio tėvo niekada nesu mačiusi apsirengusio tokiu nepriekaištingu, pagal užsakymą siūtu kostiumu, koku šiandien vilkėjo jo sūnus.

– Ar galėčiau jums išreikšti savo giliausią užuojautą, sinjora Vindom? – tarė.

Supratau, kad jis tebeaiško mano ranką savojoje, o Evelina nuo mūsų neatitraukia akių. Skubiai ištraukiau pirštus iš jo delno.

– Aš be galo sukrėsta, – atsakiau, – nors mudvi su teta pastaroju metu ir nepalaikėme artimų santykių.

– Ji apie jus dažnai kalbėdavo.

– O varge! – aiktelėjau. – Abejoju, ar turėjo ką gero pasakyti.

– Žinoma!

Pro mano akis neprasprūdo blunkančios mėlynės pėdsakai jo paakyje. Tai suintrigavo, nes jis nepasirodė panašus į linkusį veltis į muštynes.

– Po laidotuvių sinjoras Benedetis perskaitys mums paskutinę tetos Lavinijos valią, – informavo Evelina.

– Mano dalyvavimas nebūtinas, – atsakiau. Tikrai nesitikėjau ir nesivyliau gauti jokio palikimo. Pati teta Lavinija prieš daugelį metų nedviprasmiškai leido man tai suprasti, karčiais žodžiais smerkdama mano charakterį ir moralę. – Rytoj anksti ryte planuoju grįžti į Londoną.

– Ilgai tikrai neužtruksime, – atsakė sinjoras Benedetis.

Iėjusi Valentina kažką pašnibždėjo Evelinai ir pasišalino.

Sesė atsistojo.

– Nešikai jau laukia, o gedėtojai renkasi prie kanalo. – Ji nuleido juodą šydą, pritvirtintą prie skrybėlės, ir pamėjo vaikams.

Sinjoras Benedetis užsisagstė paltą ir visi tylomis nulipome žemyn. Durys į vieną iš *portego* kambarių buvo atviros. Ten, mirgančioje žvakių šviesoje, aplink karstą stovėjo šeši nešikai ir laukė.

Krūptelėjau. Dangtis buvo atidarytas.

– Neabejojau, kad norėsi deramai atsisveikinti su teta Lavinija, – tarė Evelina.

Žinojau, ko iš manęs tikimasi. Artindamasi prie gėlėsė paskendusio karsto jaučiau plieninį sesers žvilgsnį tarsi ledinius pirštus, slenkančius stuburu žemyn.

Teta Lavinija buvo visiškai žila, išraiška bejausmė, o kadaise spindėjusios akys amžinai užmerktos. Paklusniai pasilenkiau ir prispaudžiau lūpas prie jos vaškinės kaktos, stengdamasi tą pačią akimirką neatšokti nuo stingdančio jos odos šalčio. Išgirdau, kaip man už nugaros Evelina atsiduso tarsi nusivylusi.

Stovėjome, kol nešikai uždarė karstą ir uždengė jį auksu siuvinėta gelumbe. Tada išnešė pro vandens vartus, o mes nusekėme iš paskos.

Susirinkusieji pagarbiai tylėdami lūkuriavo savo gondolose, išvydę karstą vyrai nusikėlė skrybėles.

Katafalkas buvo gražiai padengtas blizgančiu juodu laku. Platesnis nei įprastinė gondola, priekis papuoštas auksiniu angelu išskleistais sparnais ir auksiniais puošniais raizininiais.

Žiūrėjau, kaip karstas atsargiai paguldomas ant pakylės po juodu baldakimu paauksuotais kraštais, daugybe auksinių puošnių virvių ir dailiais kutais. Negalėjau atsikratyti begėdiškos minties, kad pakyla atrodo tarsi milžiniška lova su baldakimu.

Bet tetai Lavinijai tikrai būtų patikusi tokia laidotuvių pom-pastika ir visa ši paskutinioji kelionė.

Mums įlipi padėjo samdytas gondoljeras, nuo galvos iki kojų apsirengęs juodai ir persijuosęs auksine juosta. Diena buvo niūri, drėgna, o gondola – be kajutės, gal specialiai, kad gedintys artimieji visuomet būtų kitiems ant akių ir panorėjus galima būtų kritiškai įvertinti, ar užtektinai liūdime.

Žvelgiau tiesiai priešais save, bandydama susivokti, kad ne-sapnuoju. Šis jausmas manęs neapleido nuo pat akimirkos, kai sužinojau apie tetos mirtį.

Netrukus laidotuvių ceremonija įsibėgėjo, tuzino gondolų ir kitų mažų laivelių flotilė plaukė paskui vandenį skrodžiantį katafalką į Sen Mikelės salą, kur Vandens miestas laidojo savo mirusiuosius.

2 skyrius

Kai teta Lavinija atgulė greta savo vyro Sebastianų šeimos rūsyje, laidotuvės baigėsi. Viena po kitos išplaukė procesijos gondolos. Venecijoje neįprasta po laidotuvių rinktis į gedulingus pietus, ir man palengvėjo, kad nereikės apsimitinėti, jog man be galo įdomu šnekėtis su žmonėmis, kurių nepažįstu.

Paskui mus į *palazzo* grįžo tik viena gondola, ji prisišvartavo prie raudono ir juodo stulpo greta „Falkonės“ viešbučio. Iš jos išlipęs vyras stovėjo ir stebėjo mus, laukdamas, kol išsilaipinsime.

Kai jis svetingai pasisveikino gestikuluodamas, atkreipiau dėmesį į erelio nosį ir prakaulius slaviškus skruostikaulius. Tada vyras apsisuko ir dingo viešbutyje.

– Kas čia toks? – paklausiau Evelinos.

– Sinjoras Falkonė, savininkas.

– Falkonė – gyva vaikštanti bėda, – pridūrė sinjoras Benedetis.

– Kodėl? – susidomėjau.

Evelina šmurkštelėjo pro vandens vartus.

Surimtėjusi Valentina pasitiko mus koridoriuje.

– Džakopas užkūrė židinį, svetainė jau sušildyta ir paruošta.

Sinjoras Falkonė atsiuntė maisto iš viešbučio virtuvės.

– Ačiū, Valentina, – padėkojo Evelina.

Ekonomė nuleido akis.

– *Prego*, sinjora Ricio. Pietūs bus paruošti po dešimties minučių.
Ji tyliai pasišalino.

Nepamenu, kad Valentina anksčiau būtų taip tyliai vaikščiojusi. Kai buvo jauna, jos būdavo visur pilna, ji nuolat dainuodavo, o iš skruostų nedingdavo įsispaudusios duobutės nuo kiekvienam dalijamų šypsenos ir gero žodžio, nesvarbu, ar adresatas tikėdavosi jų, ar ne.

– Kodėl sinjoras Falkonė atsiuntė maisto? – susidomėjau.

– Žmogui mirus, įprasta sulaukti tokios dovanos, – atsakė sinjoras Benedetis, mums stengiantis sušilti prie židinio. – Gedinčios šeimos namuose paprastai nepuolama gaminti.

– Tuomet, kaip gyva vaikštanti bėda, ponas Falkonė yra labai malonus, – pastebėjau.

Sinjoras Benedetis plačiai išsiviepė, bet nieko neatsakė.

Smalsiai žvilgsniu tyrinėjau sesės vaikus. Abu sėdėjo nuleidę akis ir atrodė nenatūraliai ramūs ir tylūs.

Pokalbis strigo. Visi lengviau atsikvėpė, kai įėjusi Valentina paskelbė, jog pietūs jau patiekti.

Suėjome į kambarį užtrauktomis užuolaidomis, voratinkliais aptrauktas sietynas apšvietė šešiolikos vietų stalą. Ant rubinų ir aukso spalvomis išmuštų sienų kabėjo daugybė portretų paausotuose rėmuose, vaizduojančių grafo protėvius, dauguma jų jau taip pat buvo apmegzti voratinkliais. Prisiminiau, kaip dėdė Emilianas mėgdavo pasakoti šmaikščias istorijas apie savo protėvius, juokais piktindamasis jų skandalingais poelgiais. Jo šeima buvo kilusi iš Romos, tačiau senelis susikrovė turtus investavęs į geležinkelius ir, įsimylėjęs Veneciją, nusipirko čia *Palazzo degli Angeli*.

Valentina mums patiekė tobulą jūrų gėrybių *risotto*, o po jo – skalsaus jautienos troškinio su polenta. Vaikai su pasimėgavimu

kibo į maistą ir šiek tiek atsipalaidavo, tad pasinaudojusi proga paklausiau, kaip jiems sekasi mokykloje.

– Karlosas ir Rozeta abu yra *puikūs* mokiniai, – pabrėžtinai tarė Evelina, tarsi iš anksto nusiteikusi, jog pulsia ginčyti šį faktą.

– Neabejoju, kad tai tavo nuopelnas, – atsakiau.

Kai Valentina nurinko indus ir atnešė kavos, Evelina paliepė vaikams eiti paskaityti į biblioteką. Jiedu paklusniai pasišalino.

Sinjoras Benedetis gurkštelėjo kavos.

– Laikas jums paskelbti grafienės valią, – tarė.

Evelina atsisėdo tiesi it styga, rankas vieną ant kitos tvarkingai susidėjo ant stalo. Skruostus nudažė raudonis, o akyse sužibo nekantrūs žiburėliai.

Sinjoras Benedetis iš švarko kišenės išsitraukė sulankstytą dokumentą ir garsiai jį perskaitė.

Valia buvo išdėstyta įmantriomis itališkomis frazėmis, kurios man pro vieną ausį įėjo, pro kitą išėjo. Patogiai atsirėmusi į atlošą laukiau, kol pagaliau galėsiu eiti. Dėdė Emilianas ilgoje neaiškių didikų giminės linijoje rikiavosi paskutinis, o teta Lavinija man buvo sakiusi, kad iš jos niekada nieko nepaveldėsiu. Vis dėlto, kadangi teisininkas pageidavo, jog šiandien dalyvaučiau, gali būti, kad ji persigalvojo ir paliko man kokį menkniekį.

Sulaikiau kylantį žiovulį. Viešnage Venecijoje, sužadinuosi skausmingus prisiminimus ir prieštaringsus jausmus, artėjo į pabaigą. Nedžiugino ir mintis, kad kitą rytą dar teks atlaikyti kelionę atgal, į savo vienišą gyvenimą Sent Džons Vude.

– NE! – Evelina pašoko taip staiga, kad net krūptelėjau. Jos kėdė bildėdama nuvirto ant parketo. – Ji *pažadėjo!* Visi šitie metai, vykdant jos pavedimus ir kenčiant jos kišimąsi... – Ji susiėmė rankomis burną. – Kaip ji galėjo? – Tada atsisuko į sinjorą

Benedetį. – Jūs *žinojote*, ar ne? Tuo metu nesupratau, bet dabar aišku, kodėl jūs...

– Nusiraminkite, sinjora Ricio! – Jis gūžtelėjo pečiais. – Aš viso labo perteikiau grafienės nurodymus.

Evelina įsiutusi atsisuko į mane.

– Ar seniai žinojai?

– Ką žinojau?

– O, žinoma! Kaip visada, apsimetinėk nekaltute. – Drebančiu iš pykčio balsu ji kone prispaudė savo veidą prie manojo. – Tačiau aš puikiai žinau, kad kas jau kas, bet tu toli gražu nesi naivi nekalta mergaitė. Visada buvai graži ir dėmesinga sesutė, įnikusi į protingas dėdės ir tetos knygas. *Visuomet* sugebėdavai pakreipti reikalus taip, kaip naudingiau tau, ar ne?

– Nesuprantu, apie ką kalbi, – užsikirsdama tariau. – Daugybę metų neregėjau nei tavęs, nei tetos Lavinijos.

– Aš pirma susipažinau su Lorencu, bet tu vis tiek jį pasiglemžei...

– Evelina, aš jau tau seniausiai sakiau – jis niekada neturėjo tavo atžvilgiu *tokių* ketinimų.

– Tu padarei viską, kad jis įsimylėtų tave, argi ne taip? O tada pasirodė Džonas Vindomas. Aš buvau vyresnioji sesuo ir turėjau ištekti pirma. Jis galėjo suteikti man padorų statusą ir vietą pasaulyje. Bet kas gi nutiko? *Tu* pačiupei jį tiesiog man iš panosės.

– Ne, buvo visiškai ne taip! – Susilaikiau neišrėžusi apie Džono žodžius, kad ji jam pasirodė gąsdinančiai per smarki. Atsargiai rinkdama žodžius ištariau: – Dėdė Emilianas primygtinai reikalavo, kad išvykčiau iš *palazzo*. Buvau septyniolikos ir neturėjau kur eiti, taigi kai teta Lavinija panoro, kad tekėčiau už Džono Vindomo, nelabai turėjau iš ko rinktis.

– Tu visada pasiglemždavai tai, kas turėjo priklausyti man, nekenčiu tavęs už tai! – sušnypstė Evelina. – Ir tavęs, Kosimai Benedeti. Dekit abu pragare! – Ji išskriejo iš kambario, šaukdama iš paskos vaikus. Po dviejų minučių garsiai trinkelėjo lauko durys.

Stojo slogi tylą, o svetainėje, atrodo, dar skambėjo jos pykčio protrūkio aidas.

Nurijau seiles.

– Nesuprantu, kodėl ji staiga panūdo atverti senas žaizdas.

Sinjoras Benedetis papūtė lūpas.

– Drįstu spėti, jog dėjo dideles viltis, kad grafienė *Palazzo degli Angeli* paliks jai. Todėl patyrė tikrą sukrėtimą išgirdusi, kad namas atiteko jums.

– *Man?* – perklausiau priblokšta. – Tai neįmanoma. Teta Lavinija niekada nebūtų palikusi jo man.

– Grafienė savo valią išdėstė visiškai nedviprasmiškai, – atsakė jis.

Mane suėmė panika.

– Bet aš nenoriu *palazzo*! – Venecijoje visur slypėjo daugybė skaudžių prisiminimų, troškau kuo greičiau iš čia dingti. – Čia kažkokia klaida.

– Jūs virpate! – Jo rudose akyse atsispindėjo užuojauta. – Nesikrimskite šitaip, sinjora Vindom.

– Kodėl teta Lavinija taip pasielgė?

Sinjoras Benedetis suglaudė pirštų galiukus.

– Jūsų sesuo gyveno čia, *palazzo*, per karą. Kai sinjora Ricio liko našle, jos su grafiene smarkiai susibarė, ir jūsų sesuo persikraustė į butą.

Mąščiau, dėl ko jos galėjo susipykti.

– Aš atiduosiu *palazzo* Evelinai, – pareiškiau. – Ji turi pasirūpinti vaikais.

– Grafienė man labai aiškiai nurodė, kad *palazzo* jokiais būdais negali atitekti jūsų seseriai.

– Bet kodėl?

– Neatskleidė. – Jis švelniai uždėjo delną man ant riešo ir raminau: – Jei nenorite *palazzo*, jokių problemų. Padėsiu rasti tinkamą pirkėją.

– Kiek tai užtruktų?

– Gal net žinau vieną, kuriam galėčiau pasiūlyti. – Jis papplekšnojo man ranką. – Dabar turiu eiti, bet užsuksiu artimiausiomis dienomis aptarti visų reikalų. – Jis atsistojo. – O kol kas pasistenkite pasimėgauti trumpomis atostogomis *Palazzo degli Angeli*.

– Bet aš negaliu čia likti!

– Privalote. *Palazzo* atiteks jums, vos tik bus suruošti dokumentai, ir tada galėsite rūmus parduoti, tačiau prieš tai teks sutvarkyti tetos daiktus. Sprendžiant iš visko, vargu ar jūsų sesuo prisidės prie šio darbo.

Neturėjau nė menkiausios abejonės, kad Evelina nersis iš kailio norėdama viską dar labiau komplikuoti.

– Atsiųsiu jums ekonomę, – tarė jis. – Ir galbūt stiklą brendžio nervams nuraminti?

– Ačiū, sinjore Benedeti.

Jis formaliai nusilenkė ir išėjo.

Kitą rytą mane pažadino bažnyčios varpai. Pusiaumiga pašokau lovoje ir ne iš karto susigaudžiau, kad sėdžiu savo vaikystės miegamajame. Gerai pažįstama raudonmedžio spinta ir tualetinis staliukas,

netgi užuolaidos tos pačios – mėlyno brokato, nors jau paliestos laiko bei saulės ir vietomis apskurusios. Nebebuvo tik stovo su dubeniu praustis ir rankšluosčio, daugiau niekas nepasikeitė.

Atsikėliau ir nuėjau į vonią. Šią nuostabią marmuru klotą švaros šventyklą su karštu ir šaltu vandeniu, trykstančiu iš panašių į delfinus čiaupų, atradau praėjusį vakarą. Maudydamasi svarsčiau, ką dabar veikia augalotos merginos, pristatydavusios šviežią vandenį žalvariniuose kibiruose ir perpildavusios jį į fajansinius indus virtuvėje.

Nusileidusi apačion dirstelėjau į saloną. Parketinės grindys dulkinos, šilkinės užuolaidos su kutais užtrauktos. Palei sienas rikiavosi paaukštuotų kėdžių eilės, o sietynai buvo aptraukti muslino maišais. Tvyrojo niūri atmosfera, spėjau, kad *Palazzo degli Angeli* neregėjo nė vieno pokylio su šokiais nuo pat karo pradžios.

Ėjau per *palazzo*, galvoje šmėsčiojant praeities šešėliams. Kambariai iki lubų buvo prigrūsti antikvarinių baldų, kuriuos verkiant reikėjo gerai nupoliruoti: raižiniais dabintos kėdės, sekreteras su mozaikine dekoracija, juodmedžio toršerai, forma primenantys juodaodžių statulas, venecijietišku stiliumi tapytos kampinės spintelės ir galybė meno kūrinių. Vaizdas mane pribloškė, viskas atrodė baisiai nugyventa. Kai buvau maža mergaitė, visa aplink tviskėjo, aplink būdavo primerkta daugybė šviežių gėlių. Žinoma, anuomet namuose zujo ir galybė tarnų.

Laukiau pusryčių šiame niauriame buvusios prabangos šešėlyje, sėdėdama vieno iš ilgų valgomojo stalų gale, svarstydamą, nuo ko pradėti tvarkyti parduodamus rūmus. Vien jau ta mintis vargino.

Valentina įėjo nešina padėklų ir išdėliojo maistą ant stalo: krepšelį su duona, abrikosų džemą, sviestą, kavinuką.

– Bandelės ką tik iš krosnies, sinjora Vindom.

– Ačiū, Valentina.
– Kai papusryčiausite, galėsiu užėiti į jūsų kambarį nurodymų?
– Nurodymų?
– Ką paruošti pietums ir vakarienei.
– Ak, šit kaip. Pietums ko nors paprasto. Gal kokį sumuštinį.
Valentinės akys išsiplėtė.
– Bet virtuvėje jūsų laukia gausybė dovanoto maisto.
– Tai tada kas jums atrodo geriausia.
– Sinjora... – Ji glamžė savo prijuostę tarp pirštų.
– Taip, Valentina?
– Sinjoras Benedetis sakė, kad neketinate čia gyventi?
– Kažkiek pabūsiu, tačiau visas mano gyvenimas dabar Londone. *Palazzo* reikės parduoti.

Rudose Valentinės akyse sublizgėjo ašaros.

– Bet *mano* gyvenimas yra *Palazzo degli Angeli*. Ir Džakopo. Dirbu čia daugiau nei dvidešimt penkerius metus. Ką reiks daryti, jeigu mus išvarysite?

– Kol parduosiu rūmus, turėsite laiko susidėlioti naujus planus, – atsakiau jausdamasi nepatogiai jos širdgėlos akivaizdoje. – Abiem parašysiu puikias rekomendacijas.

Valentina garsiai šniurkštelėjo.

– Man labai gaila, – tariau, – tačiau negaliu čia gyventi. O gal jūsų paslaugų reikės naujam savininkui?

Prijuostės krašteliu ji nusišluostė akies kamputyje ištryškusią ašarą.

– Nebus tas pats, kas dirbti jums.

Nežinojau, ką besakyti, kad ją paguosčiau.

– Būsiu čia tol, kol sutvarkysiu asmeninius grafiinės daiktus. Ar patarsite man, ką su jais daryti? Bent tiek.

Valentina garsiai išsipūtė nosį.

– Bažnyčia dalią rūbus varguoliams. Po karo šitiek našlių ir vyrų nebegali dirbti.

– Galvojau, vykstų į Veneciją tik dienai ar dviem, tad neatsivežiau daug daiktų, – tariau. – Turiu parašyti savo ekonomei, kad atsiųstų man kai ką iš namų.

– Gal, kol sulauksite savo daiktų, galite vilkėti ką nors iš grafienės garderobo? Ji buvo aukšta ir liekna, visai kaip jūs.

– Pažiūrėsiu.

Valentina apsisuko atgal į virtuvę nutaisiusi tokią tragišką išraišką, kad akimirksniu pasijutau baisiai kalta.

Kiek vėliau, pasipildžiusi energijos atsargas stipria kava, įžengiau į tetos Lavinijos darbo kambarį. Stalo stalčiai buvo prigrūsti popierių, dokumentų, o knygų lentynoje surikiuotos gulėjo keletų metų namų ūkio sąskaitybos knygos.

Atitraukiau dulkinas užuolaidas ir pažvelgiau į kanalą anapus stiklo. Virš vandens tyrojo rūkas, pro kurį skverbėsi blyškūs saulės spinduliai. Vaizdas man priminė vieną nuostabią nežemiško jausmo persmelktą nuotrauką, kurią padariau namie, Embankmente. Ji puošė mano neseniai išleistos knygos „Londono kraštovaizdžiai“ viršelį.

Paėmiau kreminio popieriaus lapą dantytais kraštais, kokį teta Lavinija visada naudodavo laiškam, ir parašiau savo ekonomei į Angliją. Paprašiau, kad atsiųstų man fotoaparata ir trikojį, dar šiek tiek rūbų, ir kruopščiai išdėdėčiau, kaip viską saugiai supakuoti. Kadangi aiškėjo, kad teks čia praleisti dar bent keletą savaitių, nusprendžiau pasinaudoti proga ir pafotografuoti Veneciją, nors ir neturėsiu galimybės išryškinti nuotraukų, kol negrįšiu į savo tamsųjį kambarį Sent Džons Vude. Nepaisant

visko, kas įvyko, mintis, kad pirmuosius savo kadrus padariau fotoaparatu „Brownie“, kuri man padovanojo dėdė Emilianas, visada man išspausdavo šypseną. Ta laiku įteikta dovana nubrėžė mano gyvenimo kelio kryptį, ir galiausiai tapau profesionalia fotografe.

Palikau laišką ant stalo koridoriuje, kad Džakopas jį išsiųstų, tada užlipau sraigtiniais laiptais. Reikėjo susiimti ir pasiryžti peržiūrėti tetos Lavinijos daiktus.

Jos miegamajame stabtelėjau gaubiamo tylos ir šešėlių. Ore tvyrojo vos juntamas gardenijų aromatas. Juo visuomet kvėpindavosi teta Lavinija, nes šis kvapas be galo patiko grafui. Būdamos mažos mergaitės, mudvi su Evelina daugybę kartų stebėjom, kaip Karmela, tetos tarnaitė, šukuoja savo šeimininkei tankius šviesius plaukus – visiškai tokius pat kaip mano. Evelina buvo tamsesnė. Kartais teta Lavinija paprašydavo mūsų patarti, kuria sage ar vėriniu jai pasipuošti, ir net leisdavo mums išrinkti ir paduoti jai papuošalą iš tviskančios grožybių dėžutės.

Atitraukiau užuolaidas, kad vidun patektų daugiau dienos šviesos ir išsisklaidytų visi vaiduokliai. Pažvelgiau žemyn į sodą. Vyras ilgais ūsais, spėju, Džakopas, grėbė lapus. Prie sodo sienos du tamsūs kiparisų stulpai rėmino marmurinę Veneros skulptūrą. Figmedžiai jau styrojo be lapų, bet ant pavėsinės besiraižganti rožė dar džiugino keliais žiedais. Vasaros kaitroje šis sodas visada atstodavo vėsią, žalią oazę. Pagalvojau, kad mieste, kuriame taip ankšta, o dauguma namų statyti į aukštį, ne plotį, sodas bus nemenkas privalumas parduodant *palazzo*.

Prieš daugybę metų aksominėmis vasaros naktimis šioje sodo pavėsinėje susitikdavau su savo mylimuoju ir mes apsikeisdavome skubriais, slaptais, uždraustais bučiniiais. Sekundę ar dvi net

pajutau jo pirštus savo plaukuose ir godžias, bet skubančias lūpas, žadančias mylėti amžinai.

Tirpau iš laimės ir virpėjau iš malonumo nuo jo prisilietimų, šventai įsitikinusi, kad niekada daugiau nieko be jo nemylėsiu. Ir šie mūsų pašnibždomis ištarti pažadai išties buvo tiesa.

Priglaudžiau kaktą prie stiklo ir leidau mintims nusinešti mane į praeitį.